

**UCHWAŁA NR XXVII/140/2017
RADY POWIATU ZĄBKOWICKIEGO**

z dnia 30 marca 2017 r.

w sprawie programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w Powiecie Ząbkowickim

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 05 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2016r. poz. 814 t.j.) oraz art. 403 ust. 1 w związku z art. 400a ust. 1 pkt 29 i 42 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2016r. poz. 672 t.j.) Rada Powiatu Ząbkowickiego uchwala, co następuje:

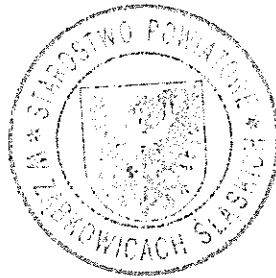
§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Program odbudowy populacji zwierzyny drobnej w Powiecie Ząbkowickim”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady Powiatu
Ząbkowickiego

Jerzy Organiściak

Uzasadnienie do uchwały Rady Powiatu Ząbkowickiego sprawie „programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w powiecie ząbkowickim”

Mając na uwadze realizację celu długoterminowego ochrony i wzrostu bioróżnorodności poprzez utrzymanie i podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej ustalonego w uchwalonym przez Radę Powiatu Ząbkowickiego w 2004r. powiatowym programem ochrony środowiska nieodzownym jest przyjęcie do kontynuacji „**Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w powiecie ząbkowickim**”.

Pierwszy program był realizowany w latach 2013-2016, a jego efekty już są widoczne, choć cel ostateczny nie został jeszcze osiągnięty. Jednak ciągle następuje nasilanie się zmian środowiskowych spowodowanych działalnością człowieka, które doprowadziły do rozregulowania skomplikowanych zależności pomiędzy poszczególnymi elementami przyrody. Dotyczy to m.in. zwierzyny drobnej (zajęcy, kuropatw itp.) - zmniejszenia jej liczebności oraz arealów występowania, przez co wymaga zabiegów zmierzających do ich zachowania, a miejscowo – nawet ratowania. Nieodzownym jest kontynuacja działań mających na celu zagęszczenie populacji poszczególnych gatunków, poprzez odpowiednie wsiedlanie osobników pochodzących z hodowli, aby potrafiły same w późniejszym okresie utrzymywać swoją liczebność na niezagrożonym poziomie.

Program jest przewidziany do realizacji na lata 2017-2020 i został skonsultowany z kołami łowieckimi wydzierżawiającymi swoje obwody na terenie Ziemi Ząbkowickiej, gminami, nadleśnictwami z terenu powiatu ząbkowickiego, a także Okręgową Radą Polskiego Związku Łowieckiego w Wałbrzychu.

Głównym celem programu jest odbudowa populacji zwierzyny drobnej (zając, kuropatwa itp.) prowadząca do przywrócenia zrównoważonego rozwoju środowiska przyrodniczego. Efektem prowadzonych działań powinna być naturalna możliwość odbudowy populacji tych zwierząt (przekroczenie masy krytycznej danej populacji). Realizowany on będzie poprzez wykonywanie następujących działań:

1. Ocena liczebności populacji,
2. Zagospodarowanie łowisk w sposób stwarzający dobre warunki bytowania dla wsiedlanej zwierzyny,
3. Wsiedlanie w głównej mierze zajęcy, a uzupełniając kuropatw,
4. Utrzymywanie na niskim poziomie zagęszczenia drapieżników, znajdujących się na liście zwierząt łownych – redukcja liczebności m.in. lisa i jenota,
5. Wykonywanie urządzeń łowieckich dla zwierzyny drobnej,
6. Dokarmianie zwierzyny drobnej,
7. Współpraca z rolnikami oraz młodzieżą, prowadzenie działań edukacyjnych.

Chęć udziału w programie wyrazili w dniu 09.02.2017r. wszyscy obecni na spotkaniu Starosty Ząbkowickiego z przedstawicielami kół łowieckich (10 kół), gmin (2 gminy) oraz nadleśnictw (2 nadleśnictwa).

Sporządził;

Roman Wesołkowski

Podinspektor w Wydziale Środowiska i Rolnictwa

PROGRAM ODBUDOWY POPULACJI ZWIERZINY DROBNEJ W POWIECIE ZĄBKOWICKIM

Wstęp

Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich wraz z Nadleśnictwami Bardo Śląskie i Henryków, Gminami Stoszowice, Złoty Stok, Ciepłowody i Ziębice oraz wszystkimi Kołami Łowieckimi dzierżawiącymi swoje obwody łowieckie na terenie Powiatu Ząbkowickiego, prowadziło w latach 2013-2016 program „odbudowy populacji zwierzyny drobnej w Powiecie Ząbkowickim”. W trakcie trwania programu Koła Łowieckie prowadziły działania w celu poprawy warunków bytowania zwierzyny drobnej poprzez odpowiednie zagospodarowanie swoich łowisk oraz redukcję pogłowia drapieżników – głównie lisa i jenota. Łącznie przez 3 lata w naszych polach i lasach swój nowy dom znalazło 700szt. zajęcy.

Konieczność kontynuowania tego programu wynika z braku osiągnięcia docelowego zagęszczenia populacji, na co mają wpływ ciągle nasilające się zmiany środowiskowe spowodowane głównie działalnością człowieka. Działalność ta prowadzi do rozregulowania skomplikowanych zależności pomiędzy poszczególnymi elementami przyrody. Dotyczy to m.in. zwierzyny drobnej (tj. zajęcy, kuropatw, itp.), zmniejszania jej pogłowia i zasięgu występowania, przez co wymaga zabiegów zmierzających do ich zachowania, a gdzieś tam nawet ratowania. Mimo wszystko widoczne są wyniki prowadzonych wsiedleń. W dniu dzisiejszym spotkanie szaraka w naszych polach czy lasach nie jest niczym nadzwyczajnym.

Wbrew obiegowym opiniom, spadek pogłowia zwierzyny drobnej nie jest spowodowany użytkowaniem łowieckim. Głównymi przyczynami tego spadku są przede wszystkim: redukcja naturalna tych gatunków przez drapieżniki łowne (lis, jenot,...) jak i będących na liście zwierząt chronionych (jastrząb, myszołów, kruk,...), a także zwiększającą się liczbą zdziczałych psów i kotów czy wypadki komunikacyjne. Pozostałe przyczyny to rozwijająca się chemizacja i mechanizacja rolnictwa, niedotrzymywanie terminów agrokultury, choroby, zmiany warunków klimatycznych, zmiana struktury upraw rolnych, niszczenie śródpolnych zakrzaczeń i zadrzewień, ociek wodnych czy ciągle jeszcze zdarzające się wypalanie ściernisk, trzcinowisk i traw.

Nieodzownym staje się kontynuacja działań, mających na celu zagęszczenie populacji poszczególnych gatunków, poprzez odpowiednie wsiedlanie osobników pochodzących z hodowli, w taki sposób aby zwierzęta same były w stanie utrzymywać lub zwiększać swoją liczebność. Z uwagi na małe środki finansowe pochodzące z gospodarki łowieckiej, które nie są w stanie pokryć wymaganych nakładów na bardzo kosztowne działania restytucyjne, w odniesieniu do poszczególnych gatunków zwierzyny drobnej, celowe pod względem osiągnięcia efektów ekologicznych jest współdziałanie przy tworzeniu, a przede wszystkim, realizacji programu instytucji zajmujących się ochroną przyrody oraz racjonalną gospodarką łowiecką.

Przy tworzeniu niniejszego programu wzięły udział:

- jednostki samorządu terytorialnego powiatu ząbkowickiego
- nadleśnictwa wiodące dla wyznaczonych obwodów łowieckich na terenie powiatu ząbkowickiego
- koła łowieckie – dzierżawcy obwodów łowieckich zlokalizowanych na terytorium powiatu ząbkowickiego.

Podstawa prawna:

- art.4 ust. 1 pkt 13, 14 i 22 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. (Dz.U. z 2016r. poz. 814 j.t.)
- art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2016r. poz. 2134 j.t.)
- art. 403 ust. 1 w związku z art. 400a ust. 1 pkt 29 i 42 (podstawowym celem polityki ekologicznej państwa jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych

organizacjami pozarządowymi) ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2016r. poz. 672 j.t.)

- realizacja celu długoterminowego ochrony i wzrostu różnorodności biologicznej poprzez utrzymanie i podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej w uchwalonym przez Radę Powiatu Ząbkowickiego w 2004r. powiatowym programie ochrony środowiska
- uchwała nr 3/2012 Okręgowej Rady Łowieckiej Polskiego Związku Łowieckiego w Wałbrzychu z dnia 22.03.2012r. w sprawie programu rozwoju zwierzyny drobnej zmieniona uchwałą nr 1/2013 z dnia 21.03.2013r. Uchwała ta obejmuje zadania z zakresu wsiedleń zwierzyny drobnej w okresie 2012-2016.

Charakterystyka obszaru objętego programem

Powiat Ząbkowicki położony jest w woj. dolnośląskim pomiędzy Górami Bardzkimi, Sowimi i Żłotymi, a wzgórzami Niemczańsko-Strzelińskimi. Przez teren powiatu przepływają rzeki Nysa Kłodzka, Budzówka i Oława, oraz wiele pomniejszych cieków naturalnych. Powiat Ząbkowicki jest podzielony na 7 gmin, znajdują się tu 4 miasta i 100 mniejszych miejscowości. Ludność powiatu liczy około 69 tys. mieszkańców

Powierzchnia powiatu wynosi 80.153ha, w tym:

- 71% stanowią użytki rolne,
- 21% użytki leśne i zadrzewienia
- 6 % tereny zabudowane i zurbanizowane, w tym komunikacyjne, przemysłowe
- 1% grunty pod wodami z wyłączeniem użytków rolnych ,
- 0,1% nieużytki

Na obszarze powiatu utworzono Śnieżnicki Park Krajobrazowy, Rezerwat „Cisów”, „Cisowa Góra”, „Skatki Stoleckie” i „Muszkowicki Las Bukowy”, które stanowią 16% powierzchni powiatu tj. 12.612ha

Łowiectwo

Łowiectwo polega na planowanym gospodarowaniu zwierzyną, zgodnej z zasadami gospodarki leśnej i rolnej oraz wymaganiami ochrony przyrody. Podstawowymi działaniami praktycznymi gospodarki łowieckiej są hodowla i ochrona zwierzyny oraz pozyskiwanie zwierzyny oparte na zasadach umiejętności myśliwskich i etyce łowieckiej. Całość zagadnień prawnych łowiectwa określają przepisy prawa łowieckiego. Gospodarka łowiecka w obwodach łowieckich prowadzona jest przez koła łowieckie zrzeszone w Polskim Związku Łowieckim oraz przez Lasy Państwowe i Agencję Nieruchomości Rolnych.

Na terenie powiatu ząbkowickiego gospodarka łowiecka prowadzona jest w 14 obwodach łowieckich, w tym 11 polnych i 3 leśnych. Umowy dzierżawy są ważne do dnia 31.03.2017r. Gospodarkę łowiecką prowadzi się w poszczególnych obwodach w oparciu o roczne plany łowieckie zatwierdzane przez wiodące nadleśnictwa po zaopiniowaniu przez wójtów, burmistrzów i uzgodnieniu z Zarządem Okręgowym PZŁ w Wałbrzychu. Sporządzane są one na okres roku gospodarczego, który w łowiectwie obejmuje termin od 1 kwietnia do 31 marca roku następnego.

Wykaz obwodów łowieckich zlokalizowanych na terenie powiatu ząbkowickiego przedstawia poniższa tabela.

Lp	Dzierżawca	Nr obwodu	Nadleśnictwo wiodące	Gminy	Pow. obwodu [ha]		Kategoria obwodu	Lesistość
					ogólna	leśna		
Obwody polne								
1	Kł Jeleni Róg Stoszowice	335	Bardo	Ząbkowice Śl. Stoszowice	5114,00	493,4	Bardzo słaby	10%
2	Kł Bażant Ząbkowice Śl.	336	Henryków	Ząbkowice Śl. Ciepłowody	5005,60	752,00	Bardzo słaby	15%
3	Kł Lesnik Henryków	337	Henryków	Ziębice Ząbkowice Śl.	5522,70	970,40	Słaby	18%

Id: CMKND-LJYNA-VYGWU-00BHH-XPGPP. Podpisany

Strona 2

				Cieptowody				
4	Kł Ryś Ziębice	338	Henryków	Ziębice	5219,95	975,30	Bardzo słaby	19%
5	Kł Wrzos Ząbkowice Śl.	346	Bardo	Ząbkowice Śl. Kamieniec Ząbk. Stoszowice Bardo	5350,30	689,30	Bardzo słaby	13%
6	Kł Kuropatwa Ząbkowice Śl.	347	Bardo	Ząbkowice Śl. Kamieniec Ząbk.	4346,30	315,70	Bardzo słaby	7%
7	Kł Gwardia Ząbkowice Śl.	348	Henryków	Ziębice Ząbkowice Śl. Kamieniec Ząbk.	4911,50	161,70	Bardzo słaby	3%
8	Kł Tur Ziębice	349	Henryków	Ziębice Kamieniec Ząbk.	4119,21	278,42	Bardzo słaby	7%
9	Kł Żuraw Wrocław	350	Henryków	Przeworno Ziębice	4383,97	475,92	Bardzo słaby	11%
10	Kł Jeleń Kamieniec Ząbk.	356	Bardo	Kamieniec Ząbk. Złoty Stok	4943,50	975,50	Bardzo słaby	20%
11	Kł Ponowa Wałbrzych	357	Henryków	Ziębice Kamieniec Ząbk.	4416,07	589,45	Bardzo słaby	12%
Obwody leśne								
12	Kł Cis Ząbkowice Śl.	345	Bardo	Bardo, Stoszowice	3686,00	2249,00	Średni	61%
13	Kł Kuropatwa Ząbkowice Śl.	354	Bardo	Bardo	4670,00	2182,00	Słaby	47%
14	Kł Jawornik Złoty Stok	355	Bardo	Złoty Stok	6240,00	2957,00	Średni	47%
RAZEM					67929,10	14065,09		21%

Charakterystyka oraz liczebność populacji zwierzyny drobnej i drapieżników objętych programem

Populacje podstawowych gatunków zwierzyny drobnej tj. zająca, kuropatwy, bażanta i lokalnie dzikiego królika w przeszłości odznaczały się wysoką liczebnością, przez co stanowiły pierwszoplanowe składniki biocenoz polnych i polno-leśnych. Różnego rodzaju czynniki redukcyjne spowodowały, że ich liczebność na przestrzeni kilkudziesięciu ostatnich lat drastycznie zmalała do poziomu wysoce alarmującego.

Zestawienie tabelaryczne ilości zwierząt na dzień 10.03.2016r.

Nazwa koła	Zagęszczenie populacji [szt.]/1000ha				
	Lis	Jenot	Zając	Kuropatwa	Bażant
Jeleni Róg Stoszowice	4	2	22	18	11
Bażant Ząbkowice	4	1	20	0	30
Leśnik Henryków	7	4	22	18	54
Ryś Ziębice	4	2	0	2	29
Wrzos Ząbkowice	0	0	0	0	0
Kuropatwa Ząbkowice L	3	1	13	6	13
Kuropatwa Ząbkowice P	3	1	21	16	28
Gwardia Ząbkowice	7	2	6	2	14
Tur Ziębice	10	1	34	12	61
Żuraw Wrocław	9	3	11	8	52
Jeleń Kamieniec	8	4	12	3	57
Ponowa Wałbrzych	9	3	14	8	36
Cis Ząbkowice	8	4	8	0	3
Jawornik Złoty Stok	3	1	19	1	21
Średnia	6	2	14	7	29
Stan docelowy		2	50	15	35

Przyczyny regresji populacji zwierzyny drobnej

W ostatnich latach sytuacja zwierzyny drobnej na obszarze naszego kraju uległa zdecydowanemu pogorszeniu. Przełom wieku stał się okresem, w którym większość obwodów łowieckich rejestrowało spadek liczebności zajęcy, kuropatw, bażantów, a obecna ich sytuacja jest wynikiem wpływu całego szeregu złożonych czynników, oddziałujących kompleksowo na te populacje. Do najważniejszych należą presje drapieżników, choroby, zmiana struktury zasiewów, mechanizację i chemizację rolnictwa, a także znikanie naturalnych osłon i kurczenie się areatów występowania tych gatunków na skutek postępującej urbanizacji.

Drapieżnictwo

Przy spadającej liczebności zwierzyny drobnej, zwłaszcza zajęcy, kuropatw, bażantów oraz ptaków wodno-błotnych, notuje się wyraźny wzrost liczebności niektórych gatunków ssaków drapieżnych, głównie lisów, jenotów także pojawienie się gatunków inwazyjnych takich jak szop pracz czy norka amerykańska, a także niektórych gatunków ptaków drapieżnych i krukowatych.

W połowie lat 90 istotnie wzrosła liczebność populacji lisa na terenie kraju. Spowodowało to zwiększenie zagrożenia dla zwierzyny drobnej i sarny oraz gatunków chronionych. Lisy wykorzystują jako pokarm drobne ssaki, zające i ptaki w tym kuropatwy i bażanty. Zające najczęściej stają się elementami diety lisów w zimie oraz wiosną.

Kolejnym z drapieżników ze wzrastającą liczebnością populacji jest jenot. Jest to gatunek wszystkożerny. Istotnym składnikiem pokarmu jenotów w okresie jesienno-wiosennym są ptaki.

Dużym problemem są drapieżniki antropogeniczne – psy i koty. Nie utrzymywane w należytej opiece, a nawet porzucane. Zwierzęta te dziczeją, ucząc się skutecznie polować na zwierzynę drobną ale również i sarny.

Od pewnego czasu w naszych łowiskach zaczęły pojawiać się gatunki obce takie jak szop pracz czy norka amerykańska. Są to gatunki bardzo agresywne, które potrafią się świetnie zaaklimatyzować i miejscowo wyrządzają duże szkody – nie tylko w populacjach zwierząt łownych.

Wśród drapieżników występują także ptaki, które są pod ochroną gatunkową. Spośród gatunków o największej liczebności, mających wpływ na liczebność zwierzyny drobnej wymienić należy myszołowa (którego pokarm stanowią głównie małe ssaki), jastrzębia (którego podstawowym pokarmem są ptaki, a w niewielkim stopniu zające) oraz kruki – gatunek wszystkożerny.

Choroby

Wśród różnorodnych czynników wpływających na liczebność populacji zwierzyny drobnej istotną rolę odgrywają choroby wywołane przez pasożyty, bakterie i wirusy. Dlatego konieczne jest poddawanie padłych w łowisku sztuk badaniom w specjalistycznych pracowniach diagnostycznych. Wyniki badań dadzą nam wskazówki na temat problemów zdrowotnych występujących w danej populacji na danym terenie.

Rolnictwo – Chemizacja, mechanizacja i struktura upraw

Zasobność gleby w mikroelementy czy też metale, klimat, stosowanie insektycydów, gospodarka odpadami, koszenie zielonek w niewłaściwy sposób itp. ma duże znaczenie na liczebność populacji drobnej zwierzyny łownej, gdyż wpływa w znaczący sposób na ich zdrowotność i warunki bytowania. Intensyfikacja rolnictwa to powszechne zjawisko niesprzyjające zwierzynie drobnej, w tym kuropatwom. Kuropatwy preferują jako miejsce swojego bytowania brzegi pól z dziką roślinnością zielną i krzewami. W rejonach o uproszczonej strukturze krajobrazu (wielko-

dużymi powierzchniami poszczególnych upraw, ponadto młode kuropatwy wodzone przez kurę wymagają żeru owadziego. Natomiast lisy częściej penetrują tereny o uproszczonej strukturze upraw rolniczych.

Cel główny i cele szczegółowe programu

Głównym celem programu jest odbudowa populacji zwierzyny drobnej (zając, kuropatwa itd.) prowadząca do przywrócenia zrównoważonego rozwoju środowiska przyrodniczego. Efektem prowadzonych działań powinna być naturalna możliwość odbudowywania się populacji tych zwierząt (przekroczenie masy krytycznej danej populacji).

Celem szczegółowym jest:

1. Funkcjonowanie siedlisk umożliwiających zwierzynie drobnej właściwe osłony i wystarczającą ilość pokarmu,
2. Wsiedlenie zwierzyny drobnej, w obwodach łowieckich powiatu ząbkowickiego, zgodnie z zaleceniami Polskiego Związku Łowieckiego,
3. Redukcja liczebności drapieżników zagrażających populacji wprowadzanej zwierzyny,
4. Rozwój bazy hodowlanej zwierzyny drobnej,
5. Podniesienie świadomości społeczeństwa, w tym rolników, prowadzące do zrównoważonego rozwoju umożliwiającego odbudowę populacji drobnej zwierzyny łownej na terenie powiatu ząbkowickiego.

Prognozowane efekty realizacji szczegółowych celów programu

Lp.	Obszar działań	Stan wyjściowy 31.03.2013r.	Stan na 31.03.2016r.	Stan docelowy
1	Stan populacji gatunków zwierzyny drobnej			
	Zając	14szt./1000ha	14szt./1000ha	50szt./1000ha
	Kuropatwa	8szt./1000ha	7szt./1000ha	15szt./1000ha
	Bażant	33szt./1000ha	29szt./1000ha	35szt./1000ha
2	Stan populacji drapieżników			
	Lis	7szt./1000ha	6szt./1000ha	4szt./1000ha
	Jenot	3szt./1000ha	2szt./1000ha	2szt./1000ha

Główne działania programu

Proponowane działania:

1. **Ocena liczebności populacji** co roku wykonywana przez Koła Łowieckie w ramach inwentaryzacji zwierzyny na potrzeby planów łowieckich – zatwierdzanych przez właściwe nadleśnictwa i opiniowane przez Gminy, uzgadniane przez PZŁ Okręg w Wałbrzychu
2. **Zagospodarowanie łowisk w sposób stwarzający dobre warunki dla wsiedlanej zwierzyny oraz populacji miejscowych.**

W wyniku intensywnej uprawy roli, oraz stosowanych w rolnictwie zabiegów ochronnych wyeliminowano wiele gatunków roślin, bezkręgowców i zwierząt kręgowych zubożając naturalną biocenozę pól. W ten sposób następuje stopniowa eliminacja z krajobrazu rolniczego dwóch podstawowych, dla życia zwierząt, składników środowiska: bezpiecznych osłon i naturalnego pokarmu.

Przy wprowadzeniu zwierzaty drobnej ważnym elementem jest ustalenie miejsc wsiedlenia, ich przygotowanie w celu zwiększenia liczby miejsc gniazdowania i kryjówek.

-
- Strona 6

4. Utrzymanie na niskim poziomie zagęszczenia drapieżników - redukcja m.in. lisów i jenotów.

Zmniejszenia liczebności możemy się spodziewać w przypadku gdy poziom pozyskania osiąga lub przekracza wielkość przyrostu zrealizowanego w populacji drapieżników. Spadek liczebności populacji powinien nastąpić przy pozyskaniu na poziomie, lisa ok. 150%, jenota ok. 100% liczebności wiosennej. Intensywność polowań warto zwiększyć w czasie i po okresie ciecarki, czyli bezpośrednio przed okresem rozrodu. Regulacja liczebności drapieżników jest działaniem wymagającym pełnego zaangażowania wielu myśliwych, w ramach planowanej akcji, a nie przypadkowych odstrzałów. Wskazane jest by Zarządy kół organizowały dodatkowe polowania zbiorowe czy w ramach możliwości tytuł „Lisiarza roku” z ewentualnymi nagrodami, aż do pełnej realizacji planów pozyskania. Wymagana jest kontrola łowisk przed szkodnikami, m.in. psami i kotami.

5. Wykonanie urządzeń łowieckich dla zwierzyny drobnej, t.j. woliery i zagrody adaptacyjne, podsypy, wg potrzeb kół.

6. Dokarmianie zwierzyny

W okresie zimowym dokarmianie zwierzyny przez koła – karmiska, dowożenie gałęzi wierzby, drzew owocowych, lokalizacja korytek w starych posypkach.

7. Współpraca z rolnikami i młodzieżą, prowadzenie działań edukacyjnych.

Zwiększenie bazy pokarmowej piskląt poprzez modyfikację przebiegu oprysków pestycydami i insektycydami – współpraca i edukacja rolników.

Zajęcia w szkołach, przedszkolach, rozmowy i apele podczas spotkań wiejskich.

Monitoring realizacji programu

Monitoring w zakresie liczebności drapieżników oraz zwierzyny drobnej przeprowadzają dzierżawcy obwodów łowieckich. Inwentaryzacja w obwodzie należy przeprowadzić raz w roku. Sprawozdanie z wyliczenia należy niezwłocznie przekazać do Starostwa Powiatowego w Żąbkowicach ŚL – koordynatora programu. Ponadto w ramach monitoringu należy na bieżąco przekazywać informacje koordynatorowi programu z realizacji podejmowanych działań w ramach programu.

Plan finansowy

Plan finansowy zakłada współfinansowanie zakupu zwierzyny drobnej przez Powiat Żąbkowski, Koła Łowieckie, Gminy, Nadleśnictwa oraz instytucje wspierające tego rodzaju programy, m.in. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Wsiedlenia w ustalone wcześniej i przygotowane miejsca dokonają Koła Łowieckie.

Ponieważ bażanty to zwierzęta nierodzime, przyjmuje się do realizacji, w tym wsparcia finansowego wsiedlenie przede wszystkim zajęcy, a uzupełniająco kuropatw. Koszty wsiedleń bażantów Koła poniosą same. W kalkulacji kosztów ujęto jedynie koszt zakupu ww. zwierząt bez transportu, przygotowania siedlisk, działań związanych z regulacją liczebności drapieżników oraz kosztów edukacji ekologicznej. Te działania traktuje się jako działania towarzyszące i uzupełniające podstawowe działania programu.

- rozdysonowanie zwierząt,
- sprawozdanie merytoryczne i finansowe z realizacji programu,
- współpracę z kołami, nadleśnictwami i pozostałymi jednostkami samorządu terytorialnego przy działaniach edukacyjnych.

Koła łowieckie deklarujące udział w programie odpowiedzialne będą m.in. za:

- współfinansowanie działań,
- przygotowanie siedliska do wsiedlenia (nasadzenia, odłogi, poletka łowieckie, remizy....)
- wskazanie co najmniej dwóch rejonów wsiedleń, w których będą wpuszczać zwierzynę drobną,
- odbiór zakupionej zwierzyny z miejsca wyznaczonego na terenie powiatu ząbkowickiego i transportu do miejsc wsiedlenia,
- dokonanie protokolarnego wsiedlenia zwierzyny, przekazując jeden egzemplarz protokołu koordynatorowi projektu,
- monitoring liczebności populacji zwierzyny drobnej i drapieżników co najmniej raz w roku i przekazanie koordynatorowi do dnia 15 kwietnia szacowanych danych z liczebności zwierząt na dzień 10 marca (ujętych w rocznym planie łowieckim, zatwierdzonym przez nadleśnictwa),
- utrzymanie na niskim poziomie zagęszczenia drapieżników w tym lisów i jenotów, z uwzględnieniem rocznych planów łowieckich oraz stanu docelowego określonego w programie,
- prowadzenie działań edukacyjnych przy współpracy powiatu, gmin i nadleśnictw,
- bieżące informowanie koordynatora o podjętych działaniach wskazanych przez program;

Nadleśnictwa deklarujące udział w programie odpowiedzialne będą m.in. za:

- współfinansowanie działań,
- współpracę z kołami w zakresie działań edukacyjnych, udostępniania lasów na żer oraz kontrolę żerowisk,
- udostępnienie bezpłatnie sadzonek do zalesień i zadrzewień prowadzonych przez koła w ramach programu,
- kontrolę podczas prowadzonej przez koła inwentaryzacji zwierzyny i zatwierdzanie rocznych planów łowieckich z uwzględnieniem zapewnienia stanu docelowego określonego w programie,

Gminy deklarujące udział w programie odpowiedzialne będą m.in. za:

- współfinansowanie działań,
- współpracę z kołami, informując o miejscach występowania populacji lisów, działaniach edukacyjnych w placówkach oświatowych, organizację i uczestnictwo w spotkaniach wiejskich, informowanie o planach większych wycinek drzew w obwodach łowieckich, konserwacji rowów melioracyjnych, itp.
- intensyfikację działań związanych z likwidacją wałęsających się bezdomnych psów i kotów
- wskazania i udostępnienia miejsc do zagospodarowania na odłogi, remizy, itd.
- udostępnienia wycinki drzew i krzewów (gałęzi) w celu zapewnienia dokarmiania przez koła zwierząt w zimie.

